

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 2. ANUL XIV.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenumerarea se face în Sabinu la expedirea foiei pe afară la c. r. poste, cu bani gați prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumerării pentru Sabinu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și țeri străine pe anu 12 pe 1/2 anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se plătescu pentru întreaga oră cu 7. cr. și rulu cu litera mici, pentru două oră cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabinu, in 6/18 Ianuaru 1866.

Rescriptul regesc.

Noi Franciscu Iosifu I. din grația lui Ddieu Imperatu alu Austriei, Rege apost. alu Ungariei etc., Mare Principe alu Transilvaniei și comite Secuilor etc. etc. tramitemu membriloru dietei Marelui Nostru Principatu Transilvania, adunati in urm'a conchiamărei Nôstre pre 19 Nov. 1865 in liber'a Nôstra cetate Clusiu salutarea Nôstra și grația Nôstra.

Noi Ne amu aflatu motivati a Ve conchiamă iubitoru credinciosi cu rescriptulu Nostru din 1 Septembrie a. c. la diet'a adunata in liber'a Nôstra cetate Clusiu pe 19 Nov. a. c. și că obiectu eschisivu de pertractare alu dietei acesteia amu defiptu luarea inaintea a revisiunei art. I. de lege din 1848, despre uniunea iubitoru Nostru M. Principatu Transilvania cu regatulu Nostru Ungaria, care pâna acum se lasase de câtra Noi neatinsa.

E intentiunea Nôstra, manifestata și in rescriptulu regiu din 6 Oct. a. c., care imbratsiadia binele ambeloru țeri, că pré important'a cestiune a regulării relatiunilor de dreptu de statu ale M. Principatu Transilvania, care sta in legatura intima cu corón'a Nôstra unghurésca, sa se aduca la o rezolvire multiamitóre. Dupa seriós'a Vóstra representatiune din 18 Decembre a. c. care Ni o ati asternutu, ati accentuatu cu deosebire important'a politica și nationala economica pentru un'a mai intima anec sare a Ardealului câtra regatulu Nostru Ungaria. Totu deodata in drepta considerare a intereseloru deosebiteloru nationalități și confessiuni ale Ardealului ati recomandat propunerile formulate, a dep. din Brasiovu Fridericu Bömches in interesulu natiunei sasesci și cea a dep. Comit. Clusiuului Iosifu Hosszu in favórea natiunei române, pentrucă sa se propuna la diet'a comuna. Totu asemenea ati alaturatu la representatiune și opiniunile separate, a Archiepiscopulu gr. or. Andreiu Baronu de Siagon'a și a dep. din Sabinu Iacobi Rannicher și consoti.

Ascultandu rugările Vóstre, și pentrucă deslegarea cestiunilor de dreptu de statu, care atingu pe tóta Monarchia, sa nu sufere nici o amanare, concedemu Noi, cá la present'a dieta de incoronare a Ungariei, ceare va avé a se ocupá cu regularea acestoru cestiuni, sa se tramita din partea iubitoru Nostru M. Principatu Transilvania reprezentanti dupa modulu și ordinea de alegere din anulu 1848 pentru apararea intereseloru țerei.

Aplacidandu Noi representarea Transilvaniei la diet'a acést'a, o facemu acést'a cu acea espresa dechiaratiune, cá prin acést'a sustarea in dreptulu seu a legiloru emise pâna acum sa nu se alterese nici decátu. Uniunea definitiva a ambeloru țeri, pe care Noi numai pe bas'a regulatelu repórte de dreptu de statu ale țeriloru coróniei Ungariei intra olalta și câtra imperiu o putemu efectuí, o facemu afara de acést'a dependinta dela convenita considerare a intereseloru speciali ale M. Nostru Principatu Transilvania și dela garantarea pretensiuniloru de dreptu ale deosebiteloru nationalități și confessiuni, pre care și Voi le ati apretiuutu, și dela regularea corespundiatiuni scopulu a cestiuniloru administrative ale țerei.

Cu privire la acést'a a Nôstra rezolutiune aflámu a amaná diet'a presenta pâna la alta dispusetiune.

Totu odata demandámu, cá sa se pasiésca fâra intardiare la alegerea deputatiloru Transilvaniei, ce trebuie sa se tramita la diet'a de incoronare, ce si are sesiunea acum'a in regatulu Nostru Ungaria, și Noi vomu lasá a se pune la cale cele de lipsa, cá acea categoria a regalistoru, cărei dupa §lu I alu art. VII de lege alu Ungariei din an. 1848 se da in cas'a megnatiloru dreptu de votu, sa se conchiame la Pest'a cu cea mai putinciósa intetire.

Cároru Noi de altmintrenea remanemu cu favórea și grația Nôstra regésca și de m. principe nestramutatu aplecati.

Datu in resiedinti'a și capital'a Nôstra Vienn'a in douăzeci și

cinci Decembre un'a mia optu sute siése-dieci și cinci in anulu regimelului Nostru alu optusprediecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

Franciscu c. Haller m. p.

La propriulu mandatu alu Maiestatei Sele ces. reg. apostolice.

Nicolau c. Teleki m. p.

In „Wiener Zeitung“ din 10 Ianuaru c. v. s'a publicatu urmatorulu rescriptu pr. in. alu Maiest. c. r. Apostolice:

Noi Franciscu Iosifu I. din grația lui Ddieu Imperatu alu Austriei; Rege apostolicu alu Ungariei, Bohemiei, Galitiei și Lodomiriei, Rege alu Lombardiei, Venetiei și Iliriei; Archiduce alu Austriei; mare principe alu Transilvaniei și conte alu Secuiloru etc.

Inaltu nascutiloru, Venerabililoru, Nobililoru, Inaltubinascutiloru, Binenascutiloru, Nobilunascutiloru, Onorabilileru, Prudentiloru și Intieptiloru Iubitiu Nostriu Credinciosi.

La rugările cele ce Ni s'au făcutu prin representatiunea Nôua substernuta sub 18 Decembre a. c. din partea membriloru dietali a marelui Nostru principatu Transilvania adunati in lib. Nôstra cetate Clusiu in urm'a rescriptulu Nostru convocatoriu din 1 Sept. 1865 și dându acelor'a ascultare, Ne-amu aflatu preagratiósu indemnati a concede, ca la diet'a unghurésca de fatia conchiamata de Noi in liber'e cetate reg. Pest'a pe 10 Decembre a. c. sa tramita și marele Nostru principatu Transilvania dupa modulu și ordinea de alegere dela anulu 1848 pre chiamati coróniei și deputatiu jurisdicțiuniloru lui.

Dreptu aceea iubitoru Credinciosi Ve insarcinámu gratósu a luá mesurile corespundiátore in comitate, districte cu includerea districtulu Nasendu, in scaunele seciiasci, apoi in scaunele și districtele sasesci, in cetátile libere regesci și in opide, pentru cá in intielesulu decisiviloru articulu II de lege trannu din 1848 sa se faca in graba alogerile deputatiloru și pentru cá acesti'a indata sa se tramita la diet'a ungh. cea deja deschisa.

Cároru Noi de altmintrenea remanemu cu favórea și grația Nôstra regésca și de M. principe nestramutatu aplecati.

Datu in resiedinti'a și capital'a Nôstra Vienn'a in douăzeci și cinci Decembre o mia optu sute siése-dieci și cinci in anulu regimelului Nostru alu optusprediecelea.

Franciscu Iosifu m. p.

Franciscu c. Haller m. p.

La propriulu mandatu alu Maiest. Sele c. r. ap.

Nicolau c. Teleki m. p.

Eveneminte politice.

Sabinu 5 Ianuaru.

Din Clusiu avemu și sciri private și acum cetimu și in diuarie, ca inca in 8 Ianuaru c. n. aru fi sósitu de totu pe noasteptate baronulu Krigsau inotitu de fostulu pretoru c. r. in Turd'a Hirsch. Sosirea acést'a și visitelu cele au făcutu acesti'a pela barbatii cei mai de frunte din Clusiu, au datu ansa la conjecturi multe.

Verificatiunile la diet'a din Pest'a tînu indelungu și se vede ca voru tîné inca. Se dice ca bar. Eötwös aru fi propusu, ca in caus'a fia-cáruu protestu de verificatiune sa vorbésca numai câte doi pro și contra, ceea ce nu s'a primitu. Din cele ce se suna, conchide lumea ca si desbaterea adresei va sa tîna tempu mai indelungatu. Dupa unu telegramu alu „Presse-i din Vienn'a unele fractiuni dietale sa invoiescu cá adres'a la cuventulu de tronu sa fia unu actu loialu, altele iara ca acolo sa se esprime asteptarea, de a se dá in desbatere câtu mai in graba a-facerile comune și revisiunea legiloru din 1848 cu deosebire in art. III despre ministeriulu responsabilu și art. VI despre organizatiunea comitateloru. (A se vedé la sciri dela diet'a Ungariei.) Dupa Sürgöny, locutiinti'a Ungariei este insarcinata din partea cancelariei aulice a licuidá din fondulu ungh. pentru studii sum'a de 49,905 f. preliminaru pe 1866 pentru institutelu de instructiune croate și slavone, care suntu de a se plati cassei principate din Agria in rate de câte unu patrariu de anu.

Referatulu contelui Iuliu Andrasy despre primirea ce au a-

o deputatiunea dietei la Maiestatea Sea Imperatés'a, s'a primitu
u eljenu-uri sgomotóse.

In dílele trecute furámu insciintiati prin dítuarie despre mór-
ea Archiepiscopului latinu din Calocia, Josef Kunst.

Acum cetimu de o alta perdere pentru Ungari'a si adeca de
cea causata prin mórtea contelni Emiliu Desewffy. Lânga acestea
audimu ca fómetea se arata in pártile nordice a le Ungariei.

Din Vienn'a se respandisse scirea despre amanarea die-
telor de dincolo de Lait'a. „Presse“ spune acum ca scirea acé-
st'a se demintiesce, in sa numai in modu a patr'a parte oficiosu si
adauge, ca inlauntrulu ministeriului s'aru fi consideratu impregiu-
rarea, ca aru fi oportunu, cá dietele sa se inchida cátu mai cu-
curendu, póte, dice totu Presse mai departe, si pentrucá sa nu se in-
greune statulu cu spesele dietelor celor multe.

Vorbindu „W. Abpost“ despre tractatulu comercialu inche-
iatu între Austri'a si Angli'a, arata toldeodata ca punctulu de ve-
dere alu regimului candu au incheiatu acestu tractatu au fostu alu
comerciului liberu, adaugé in sa, ca au emanatu si din consideratiuni
politice si ca e de mare insemnatate pentru politic'a comerciala a
Austriei.

C. G. i se scie dela diet'a croata, ca comitetulu, cárnii s'au
fostu incrediatu compunerea adresei aru fi gat'a cu lucrárilé sele
si ca desbaterea acelei adrese aru ajunge catu mai curendu
la ordinea dílei. Intr'aceea se spune ca diet'a aru fi a-
vendu dóue representatiuni gat'a spre a le substerne Maiestatei
Sele. Un'a tractéza decisiunea dietala in privinti'a subtragerei
scaunului si votului asesorilor de tabla, in dieta; alt'a cere, sa se faca
prégratiósa dispunere, ca si regimentulu de margine petrovarodinénu
sa tramita deputati la diet'a croata, pentruca teritoriulu acestui regimentu
din timpurile cele mai vechi au fostu o parte integritóre a regatului
trionitu.

Slavii de média-dí voru capela cátu mai curendu
o academia, a cárei statute s'a compusu inca in diet'a din 1861.
Aceste statute s'au modificatu si astépta numai pr. n. sanctionare.

Din Veneti'a aflámu ca prin actulu de gratia alu Maie-
statei Sele (amnestia) 400 de dominiuri ce erau sequestrate s'au
intorsu iara in mânilé proprietarilor lor de mainainte.

Din Galiti'a audimu ca domnesce o fómete mare. Die-
t'a au votatu o „lege de fómete“, carea s'a sanctionatu de Maie-
state Sea. Comitétulu insarcinatu cu procurarea bucatelor au
aflatu unu ajutoriu bunu in banca filiala anglo-austriana, cáci acést'a
au cumperatu inain'e 200,000 de mesuri de bucate in Ungari'a. Fóm-
etea esto estinsa si asup'ra Bucovinei.

Din Prusii'a vinu sciri telegrafice despre deschiderea die-
tei prin ministrulu primariu de Bismarck. Cuventarea ministrului
de deschidere accentuéza cu deosebire starea cea multiamitóre
finantiala a tieroi, precum si cea economica. Amintesco apoi de
propusetiunile cele de mai multi ani in privinti'a armatei, care in
urm'a neintielegerilor între casa si regimu au ramas fara de re-
sultatu si dice, ca pentru cá sa nu se mai repetiésca acelea se lasa
decisiunile de pâna aci. Pune mare póndu pre desvoltarea pu-
terei marine a Prusiei si face cunoscutu, ca se va aduce unu pro-
iectu nou de lege in privinti'a acést'a.

FOISIÓR'A.

Principiele agriculturii rationale.

„Nici odata n'a devenitu o tíera, in
care s'a negligatu agricultur'a, avuta
si puternica.“

Agricultur'a, de-si bas'a societátií omenesci si isvorulu principalu de
avere si bunastare a unui statu, a fostu pâna mai in timpurile de curendu
trecute negligata si s'a purtatú numai cá unu feliu de meseria usióra, la
care nu sa cere nici o sciintia. Inca pâna pe la finea vécului trecutu n'a-
vea nimenea nici cea mai mica idea de caus'a saraciei câmpurilor prin cul-
tura. De conditionile prosperárei unei plante, afara de lumin'a sórelui si
de plóie, scia agricultorulu atátu cátu nimic'a. Cei mai multi credeau ca
pámentulu servesce spre a dá numai unu locu stabilu pentru plante. In
gráuntulu de sementia se socotea a fi o putere mistica, ce e in stare a
produce din elu fructe de câmpu; precum omulu se ostenesce prin lucru
multu, tocmai asiá sa dícea ca e si cu câmpulu, elu inca si perde puterea
productiva prin cultura indelungata si are lipsa de repausu. Gunoiulu
se tinea de unu feliu de mijlocu iritatoriu, ce destépta acea putere mi-
stica, asiá bunióra cá vinarsulu la tierani, s'au cá unu biciu pentru caii
de carásitu. Fructivitatea câmpurilor sa socotea de nefinivera (fára de sfâr-
sítu). Precum resare sórele de apune in fia-care di, asiá credea, ca se ivescu si
secerisurii in fia-care ano, si tieranulu si lucra tierin'a sea tocma
asiá cá candu aru fi unu stiucu de pele fára margini, ce o tai la unu
capu si cresce la altulu; elu sa sílea cá cu spese cátu se potú de
mici sa i-a secerisuri cátu se potú mai mari fára de a cugetá, ca
in ce stare voru deveni holdele sele. Si de ce sa gândeasca elu la
aceast'a? pentruca chiaru in scólele agronomice lu invatia ca agrii
lui remánu de-a pururea fructiveri (aducatoride róda). Cumca plant'a e o
fiintia, ce si are nutrementulu si trebuintiele ei intocmai cá si elu, nu i
trásnea prin capu.

Cam acestea erau ideile despre agricultura inainte de patrariulu din
urma alu vécului trecutu. Pe acestu tempu sciintiele naturale si dintre

Venindu vorb'a despre relatiunile Prusiei cu celelalte puteri
spune ca acelea suntú indestulitóre.

Possesiunea Schleswigului si pusetiunea ce o are Prusii'a in Hol-
stein e o garantia, ca cestiunea ducatelor dela Elbe se va deslegá
dupa cum cere interessulu nationalu nemtíescu si dreptele preten-
siuni ale Prusiei. Regele e decisu a nu perde din vedere ajun-
gerea tintei sele in privinti'a ducatelor, ori ce impriurári sa se
ivesca. In fine dupa ce atinge si despre efeptiirea unui canalu, la
care diet'a sa spriginésca pre regimu, provóca pre toti la unire si
intielegere.

Din Franci'a aflámu dupa „Opinion nationale“ ca prin-
tiulu de coróná austriacu aru fi decoratu cu crucea cea mare a
legiunei de onóre.— Dupa o corespundintia a „Monitorului“ fran-
cesu din Florenti'a aru fi prospecte de unu tratatu de comérciu
intre Austri'a si Itali'a.— Unele díuarie intarescu ca Imp. Napoleonu
aru fi insarcinatu pe ministrulu Druyn sa spuna ambasadorului
spaniolu, cá acést'a sa impartasiésca regimulu seu sfatulu impera-
tului, de a supprime cátu mai ingraba revolutiunea erupta in Spani'a,
pentruca altmintrea densulu (imperatulu) nu sta bunu de urmári.

Scirile, care sosescu din Spani'a suntú contradicatóre. E
semnu, ca revolutiunea nu e aprópe de potolire, ci din contra.

Din Români'a ne aduce unu telegramu alu G. T. scirea ca Se-
natulu presentá Domnitoriulu Adres'a la cuventulu de tronu in 7
Ianuariu c. n. Cuprinsulu ei exprima multiamirea Senatului cu
purtarea Domnitoriulu in afara si in launtru. Atingendu despre
abnegatiunea espresa in cuventulu de tronu si exprima dorinti'a,
„ca Principele Cus'a, tare prin aplecarea si alectiunea poporului
románu, sa complínésca opulu nationalu, care l'a intreprinsu.“

Art. II dietalu din 1848.

Despre alegerea deputatiloru tramitiendi la cea mai de aprópe dieta
comuna, care are a se face pre bas'a representatiunei po-
porului.

Alegerea pre bas'a representatiunei poporului a deputatiloru
ardeleni tramitiendi la diet'a conchiamata pre 2 Iuliu a. c. care se
va tine la olalta in Pest'a cu scopu de a se mijloci intetit'a ei a-
plicare, se va intreprinde singuru pentru acestu casu in chipulu ur-
matoriu:

§ 1. La folosirea dreptului de alegere preste totu nu se
impartasiescu nice decátu:

- a) persónele de seculu femeiescu;
- b) stráinii, cari nu au cástigatu dreptulu de indigenatu (de
impamentenire);
- c) persónele, cari stau sub potestatea unui domnu (stápanu
ad. servitorii,) sub a parintiloru si a tutoriloru (minoréni);
- d) persóne, cari in urmarea unei sentintie penale se afla in
pedépsa.

§ 2. De altmintrelea între marturisitorii relegiuniloru recep-
te (intre cari suntú a se intielege si cei de confesiunea gr. neuni-
ta [terminu negativu, care are sa insemne greco-orientala Red].)
nascerea in genere nu face necairi deosebire.

§ 3. In cetátile, cari au dreptulu de representatiune
deosebita, voru eesercitá dreptulu de alegere:

- a) toti locnitorii, cari posiedu o casa séu unu pamentu in pretiu

ele cu deosebire chemi'a ajunsera la o astfelu de perfectiunare, incátu po-
tura sa si reverse lumin'a lor si asup'ra desvoltárei altoru specialitáti si
ramurii.

Chemicii incepura cu o tenacitate nespusa si cu o agerime de
minte admirabila a cercetá conditionile de viétia ale plantelor si ani-
malelor si asiá devenira in atingere cu agricultur'a. Tófe pártile plan-
telor se analisara dupa metodele cele rigoróse ale chemiei, se studiá
din ce suntú compuse radacinele, cotórele. foile, semintiele, se constata
ca aceste primescu din pamentu nisce anumite elemente mineralice nece-
sarie la constructiunea organismulu lor, si adeca in tóte regiunile si in
tóte feliurile de pamentu totu aceleasi, se documentá ca ele suntú pentru
plante aceea ce e pânea si carnea pentru ómeni, ca pamentulu fructi-
feru cuprinde multe, celu nefructiferu putine din ele. De aci urma de sine
ca acelu pamentu din care se totu ia fára de a le intórce inapoi, trebuie
sa si pérdá fructivitatea, si ca pentru cá sa remána fructiferu, e lipsa cá sa
dámu inapoi acele elemente ce ile amu luatú prin secerisuri. Agricul-
tur'a dara e o arta si sciintia basata pe legi naturale, pe care agriculto-
rulu trebuie sa le cúnósca si predómnésca, pentruca altcumu devine elu
sclavulu lor si ajunge la sapa de lemn. Ea cere ca sa cúnóscemu con-
ditiunile vietiei vegetaleloru, origin'a si isvórele elementelor lor nutri-
tóre. Din acésta cúnoscintia se nascu nisce reguli seu principii de necesi-
tate si utilitate pentru tóte acele operatiuni mecanice ale câmpului, ce
pregatescu si mijlocescu prosperitatea vegetaleloru. A desfasurá si latf
acestea in poporu e scopulu unei cárti agronomice scrisa intr'unu stilu po-
pularu, basata firesce pe sciintia. Aci se voru atinge pe scurtu numai
acele principii cardinale, pe a cároru fundamentu sa intemeieza agricultu-
r'a ratiunala.

E cunoscutu, ca plant'a e o fiintia vegetale, ce si trage elemente
le ei de nutrementu din mediele, ce o incungiura, din apa, aeru si din
pamentu. Spre a se puté primí aceste elemente de plante, trebuiescu sa
aiba o forma corespundiatóre constructiunei lor anatomice si aceea póte
fi numai form'a elastica (gasu) si fluida. Materiele nutritóre ale plante-
lor sa impartu in dóue clase: in organice si neorganice seu mineralice.
De cele organice se tinu cele 4 elemente, adeca ossigenulu, azotulu, hy-
drogenulu si carbonulu; aceste le primescu plantele parte din atmosfera
parte din pamentu in forma de acidu carbonicu (CO²), amoniac (NH³)

de 300 fl. m. c. (315 fl. in moneta de acum) ca proprietate a sea eschisiva, sau in comunu cu consortele si respective cu pruncii loru minorenii :

b) cei ce se afla asediati, deca 'si au lucratori'a sea si negotiulu seu, sau posedu fabrice, si meseriasii, cari lucra neintreruptu celu putinu cu cate unu sodalu (fecioru) ;

c) cei, cari, de-si nu se tinu de clasele de susu, totusi potu dovedi unu venitu anualu ficu si securu de 100 fl. m. c. (105 v. a.) din proprietatea sea de pamentu, seu din capitalu ;

d) fara respectu la venitul loru : Doctorii chirurgii, advocatii, inginerii, artistii academici, profesorii, membri societatii scientifiche maghiare, apothecarii, preotii, capelanii, invetiatorii acolo unde 'si au asediatu locuinti'a ;

e) cei ce pana acum'a au fostu burgeri in cetati, tocm'a de si nu posedu calitatile de susu.

§ 4. In comitate, in districtulu Fagarasiului, (acum se numera aici si districtulu Naseudului dupa rescriptulu publicatu in diet'a din Clusiu 1866. R.) si in scaunele secuiesci au dreptulu de alegere :

a) toti acei'a cari, fiinduca dupa art. d. l. XII din an. 1791 avea dreptulu de votu in adunarile marcale, era si pana acum indreptatii a lua parte la alegerea deputatiloru dietali ; tocm'a deca inainte de acest'a au fostu si tiermuriti intru exercitarea acestui dreptu.

b) toti acei locuitori din orasiele, cari nu au dreptulu deosebitu de representae, (ad. nu au deputatulu seu) cari se tinu in vreun'a din categoriile descrise in § 3 alu acestui art. de lege ;

c) in acelea locuri, cari nu au magistrare regulate, toti locuitorii acei'a, cari pentru a. c. 1848 dupa tabel'a de contributiune platescu afara de contributiunea pre capu celu mai putinu 8 fl. m. c. (sau 8 fl. 40 cr. v. a. ;) si afara de acesti'a fia-care comuna (satu,) care numera celu putinu 100 de fumuri, luandu-se afara cei indreptatii nobilii dupa art. l. XII din an. 1791, inca ieu parte la alegerea deputatiloru prin doi reprezentanti liberu alesi ; comune mai mici insa prin unu reprezentante.

§ 5. In cercurile administrative sasesci locuitorii orasielor si ai localitatiloru, in scaunele si districtele in care locuiescu, voru folosi dreptulu de alegere ca si pana acum la olalta si fara ori-ce deosebire de nationalitate si relegiune in acelasi modu, dupa cum se folosesce elu de locuitorii orasielor si sateloru, cari nu au dreptulu de deputatu deosebitu, din cercurile administrative unguresci, descrise in punctulu b) si c) alu § 4.

§ 6. Ca deputatu se pote alege veri cine, care are dreptulu de alegatoriu ori unde in Ungari'a numai deca au trecut prestu 24 de ani si se afla in stare a corespunde ordinatiunei legei, dupa care limb'a legislatiunei e unicasi singura numai cea maghiara.

§ 6. Cei 73 (acum cu cei dela Naseudu 75 R.) deputati transilvaneni, cari au dreptulu egal de votu in cas'a deputatiloru, trebuie sa se alega pentru diet'a cea mai de aproape, dupa urmatoarea proportiune :

a) deputatii tramitiendi prin singuraticele comune : 1 Clusiu trimate 2. 2. M. Osiorheiu 2. 3. Alb'a Iuli'a 2. 4. Gherl'a 2. 5. Elisabetopolea 2. 6. Abrudulu 1. 7. Ocn'a Sabiiului (Vizakna) 1.

si apa (HO). De cele neorganice sa tinu elementele mineralice, ce sa descompunu din deosebitele minerale aflatoe in pamentu si se absorbu in apa prin radacini. Este constatau ca in atmosfera se afla o cantitate constanta de acidu carbonicu si amoniacu, ce sa imprastia necontenitu in aeru prin nenumeratele procese de ardere, prin putrediciunea si descompunerea corporiloru animalice si vegetale, asi incatu plantele nu ducu lipsa de nutritimentulu atmosfericu ; prosperarea loru e mai multu sau mai putinu atarnatoe dela elementele sau nutrementulu mineralicu, ce trebuie sa lu primésca in form'a corespundiatore din loculu pe care cresc.

Acést'a se implinesce la vegetalele ce cresc selbatice cu atatu mai multu, fiindca pelanga ingramadirea continua a elementeloru ce sa descompunu din minerale prin atmosferilii, remanu si insusi plantele pe locu ; osamintele generatiunei trecute suntu isvorulu vietiei generatiunei viitoare.

La plantele nostre de cultura e cu totul alta. In secerisiurile cerealeloru luamu agriloru cantitati insemnate din elementele mineralice necesarie planteloru de cultura, ce seu nu le mai damu inderetu seu numai intr'o proportiune cu multu mai mica, ca cum li le-amu luat. E cunoscutu fiacaru tieranu, ca deca semenad. e. grau, doi seu trei ani unulu dupa altulu totu pe aceeasi holda, hold'a numai da secerisiuri multiamitore, seu dupa cum dice elu hold'a seraceste ; insa numai relativu pentru grau, pentruca in urm'a graului, sa insemneza a o gunoi de jumetate. Acum deca lasamu agrulu sa stea unu seu doi nesemenatu, se aduna in decursulu acelu tempu in pamentu prin descompunere elementele mineralice in forma corespundiatore, asi incatu in anulu viitoriu plantele si gasescu nutrementu de ajunsu spre a prospera.

Sa ne facemu prin cate-va exemple seraci'a agriloru prin cultura chiara. Sa ne luamu, ca unu agru cuprinde in sine intr'unu modu lesne de asimilatu elementele necesarie pentru prosperarea graului in cantitate de ajunsu pentru 30 de secerisiuri, asi vomu lua dupa acelu agru in 30 de ani 30 de secerisiuri bune, dupa alu trei-diecilea anu secerisiurile voru scade.

Partea cea mai mare a agriloru nostri nu are calitatea, ce amu luat in casulu de susu. Acidulu fosforicu, siliciulu si cali nu se adu descompuse in forma corespundiatore de primitu, aceast'a se face numai din anu in anu prin acea actiune chimica, ce o amu aratatu mai susu. Sa luamu ca o holda cuprinde in sine elementele nutritore iara in cantitate

8. Hunedor'a 1. 9. Osiorheiu de Kezdi 1. 10. Hatiegulu 1. 11. Sangeorgiulu de Sepsi 1. 12. Odorheiu 1. 13. Iliefalva 1. 14. Ciucu Sere'd'a 1. 16. Seculu (Szék) 1. 17. Olafalu 1. 18. Colosiu 1 ;

b) comitatele scaunele secuiesci si sasesci, districtele unguresci si sasesci, 25 la numeru, tramitu cate 2 deputati si asi cu toti la olalta 50, la a caroru alegere potu lua parte numai acelea orasie de pre acolo, cari n'au dreptulu deosebitu de a-si tramite deputatu propriu.

§ 8. Unde deregatori'a afla de lipsa pentru sustinerea ordinii sub decursulu alegeriloru, pote forma pentru alegerea unui fiacaru deputatu cercuri de alegere deosebite, luandu in privire proportiunea teritoriului si a populatiunei.

§ 9. Fiacara deputatu dietalu se va plati diurnu cate 5 fl. m. c. din fondulu tieriei si bani de cortelu cate 400 m. c. pe anu.

§ 10. Esecutarea ordinatiuniloru legei acestei'a se incredintieza guvernulu r. cu acea insarcinare, ca sa mijlocesca fara amănare consemnarea, respective alegerea celor indreptatii la votu, sa puna la cale tote mesurile de lipsa pentru delaturarea dificultatiloru ce s'aru pote ivi si spre sustinerea ordinii in decursulu alegeriloru (si prescrierile art. V d. l. alu Ungariei din an. 1848, pre catu acelea se potrivescu cu principiile cuprinse in acestu art. d. l. si cu impregiurarile) sa nu se lase din vedere si sa se puna la cale tote preliminariele de lipsa la alegeri cu cea mai putincioasa interire, pentru ca in urmare a acelor'a alegerea deputatiloru sa se poa face la tempulu seu. —

Dela diet'a Ungariei.

„Pesti Naplo“ in nrulu 14. rubric'a „insciintiari dela dieta“, ne da o icona despre decurgerile verificatiuniloru. Ce ne indamna pro noi a lua deosebita notitia despre amintit'a „insciintiare“ este sgomotos'a siedintia, ceea ce nu pote fi negata nici chiaru de „Pesti Naplo“. Afara de aceea au venitu in vorba si unele principii, cari in momentele de fatia suntu de interesu, pentru ori care se intereseza de cursulu politicei de fatia.

Ans'a fu lauata din o petitiune si aclusele ei, din care se vede, ca ceste din urma suntu documente date de organele comitatense la ordinatiunile comitelui supremu. Pentruca cetimu ca Stefanu Patay doresce ca aceste scrisori, cari suntu facute de organele necompetente comitatense cu vatamarea dreptulu de alegeri, sa se puna simplu de laturi.

Dupa ce Sigism. Ivanka motiveza nepartinirea acestei parerii ia cuvenulu

Nyári Pál, din a carei vorbire reproducemu si noi urmatoarele :

Onorata Casa ! Cele doue scrisori cetite spre audire credu ca nu au sa aduca aminte on. Case mai antaiu, ca justificavera e alegerea deputatulu cestiuatu, ci ca procedur'a acest'a potese unicu art. V de lege din 1848 privitoriu la alegeri. Aici e chestiune de principiu si inainte de a pasi mai departe, dupa parerea mea, acest'a aru trebui sa o deslegamu. Continua apoi ca alegerile suntu incredintiate de lege comisiuniloru centrale si ca comitatulu nu are si nu pote sa aiba nici o influentia asupr'a alegeriloru. De unde deduce, ca si esaminarile alegeriloru se tinu simplu de competintia dietei si nu de a altei puteri.

Urméza dupa acest'a unele vorbiri cari se incerca a obli lucrulu seu alu escusa, cari insa suntu intrerupte de sgomotu. Acestor'a le urméza

pentru 30 de secerisiuri, insa acidulu fosforicu in apatitu, cali si siliciulu in silicate descompunivere, asi ca prin actiunea chimica, sa se descompuna totu la doi ani o catatime de ajunsu pentru unu secerisiu, atunci vomu lua in 60 de ani 30 de secerisiuri bune, deca dupa unu anu de cultura vomu lasa hold'a unu anu nesemenatu ; deca o amu fi semenatu in fia-care anu, amu fi luat 30 de secerisiuri scadiatore proportionalmente. Dupa ispravirea acelei cantitati, hold'a inceata de a mai produce grau, si chiaru si deaca o amu mai lasa cati-va ani nesemenata, acest'a nu va mai avea nici o influentia asupr'a imbunatatirei secerisiuriloru.

Deca amu lua dupa unu campu, ce l'amu semenatu cu grau la secerisiu numai spicele, si paiele le-amu lasa toto pe elu — perderea, ce o suferu campulu in elementele mineralice e mica, pentruca i luamu numai partile nutritore ale graunteloru, si asi amu mai prelungi numerulu secerisiuriloru ; in secerisiurile urmatore grauntiele s'aru face totu mai usiore si mai rele, paiele firesce s'aru schimba seuprea putinu s'au amu prospera ca si mai nainte, si mai la urma s'aru pute intempla ca in casu candu temperatur'a si umedial'a aru favori formatiunea foiloru, sa luamu dupa acea holda o multime enorma de paie inalte si frumose cu spicele голе. Agricultorul nu numai prin acea pote influentia directiunea activitati vegetale la plantele sale, deca da holdei conditionile fructivitatii intr'o proportiune potrivita : la unu secerisiu abundantu de grauntie sa cere sa se dea pamentulu elementele necesarie pentru formatiunea grauntielu intr'o proportiune corespundiatore. Sa luamu si altu casu. Sa semanam 3 holde, un'a cu grau, a doua cu cartofi si a treia cu trifoiu, la secerisiu sa luamu dupa hold'a d'antaiu graulu, cartofii si trifoiulu, dupa celelalte doua sa le punemu seu in natura cum suntu seu in forma de gunoiu pe hold'a de grau, asi va deveni aceasta holda mai fructivera ca mai nainte pentruca prin cartofi si trifoiulu ce s'a pusu pe ea, a primitu inapoi intreitu conditionile de fructivitate, ce i le-amu fostu luat in grau si acum va da in 3 ani dearendulu 3 secerisiuri bune de grau ; insa ce a castigatu aceasta holda in fructivitate, a perdutu celelalte doua ; rezultatulu finalu e ca seracescu tustrele holdele. — (Capetulu va urma.)

Ghiczy Kálmán : On. casa ! No voi să vorbesc în cestiunea de fatia, dară trebuie să-mi exprim parerea de rău ca deputatul unui cerc din comitatul Tolna m'a provocat înaintea casei și trebuie să-mi arată parerea de rău ca nu i potu trece cu tacerea predarea sea (előadását). (stâng'a : e dreptu !)

Onor. deputatu se au provocat la dispunerea legii, a cărei executare e îndetoratu, după § 44 a o îngriji ministeriulu. Dispunerea legii acesteia tot o cunoștem, dară nu sum de aceea convingere, ca aceea dispunere a legii se pôte aplica și la consiliulu locutiintei (asiá e !). De órece s'au radicat voci aici în întielesulu acest'a nu voi se facu propunere deosebita, dorescu însă să-mi exprim contravotulu meu și observările mele în acea privintia, ca dispunerea acest'a a legii nu se pôte aplica la consiliulu de locutiintia (aprobare în stâng'a.)

După acest'a au urmatu Klauzal Gabor, care vrea să rectifice amesteculu comitelui supremu în câtu acell'a compete, fă însă petrecutu de șgomotu încâtu stenografii nu au auditu multe din cele ce au vorbitu și de aceea și „Pesti Napló“ le-au însemnatu cu mai multe puncte. Referentulu lui „P. N.“ spune ca de multe ori nici clopoteiulu nu se mai audia de șgomotu. —

E de însemnatu ca Deák în totu decursulu au pastratu tăcere.

Varietăți.

— Contele Emiliu Desseffy de Czernek și Tárkö, camerariu c. r., presedinte alu Academei unguresci de știință, precum și a institutului ung. de creditu au reposatu în 8 Ianuarie c. n. în Szt Mihály la Pojonu în etate de 54 ani.

„Gazeta de Moscva“ publică unu documentu de totu curiosu : o epistolă dela Principele Orloff, ambasadorelu rusescu din Bruxell'a, care reportéza despre unu meeting (adunare) ținuta în Londonu, ce nu avă de substratu alu desbaterei altu obiectu mai micu, decâtu o unire a bisericeii anglicane și a celei orientale. Presidiulu la duse Episcopulu de Oxford ; de fatia fura optzeci de membrii, mai cu sêma de biseric'a anglicana, între cari Episcopulu din Lincoln, Administratorulu episcopescu din Edinburgh, doctorii Pusey și Lyddent din Oxford, William's din Cambridge s. a. Din Rusi luaraparte la adunare membrii ambasadei rusesci din Londonu, contele Alexiu Tolstoi și Principele Orloff. Cestu din urma dise, ca sa nu se pripesca nimicu, sa se edee cârti, care sa espuna pe largu istoria bisericeii anglicane, invetiaturile ei și situatiunea ei de fatia, că sa se documenteze, ca ea nu e biserică protestantă, ci catolică, adică : universale de a tóta lumea, ca se apropia de biseric'a orientala. Mai departe sa se tramita la Petropole și Moscva preoti anglicani, cari simpatiséza cu ide'a unirei celor două biserici. După-ce vorbira mai multi teologi, se cetira epistole dela diece Episcopi și doi Archiepiscopi, cari cu totii se pronunțara în favórea unirei ; de asemenea cuprinsu eră o epistolă dela domnulu Gladstone. Episcopii de fatia adevérira, ca ori-care ortodox se pôte cuminecă într'o biserică anglicană. (? R.) Precum spune Principele Orloff mai departe, Archiepiscopulu din Cantuari și Episcopulu celu de optzeci de ani din Exeter partinescu din tóta inim'a acest'a uniune bisericească. Celu d'antâiu aveá de cugetu, sa tramita la Russi'a doi Episcopi, dar la propunerea Principelui Orloff amană cu ducerea la deplinire a acestui planu. „La tóte acestea“, incheia Principele Orloff, „n'a fostu nici unu scopu politicu, de-si se pôte întielege, ca la casu, candu s'aru uní cele două biserici, aru poté urmá o contopire a politiceii rusesci și englesci în Europ'a resaríténa.“

— Expeditiune nouă postala. În 3 Ianuarie a. c. aflâmu ca au intratu înviétia o expedițiune nouă postala cu asediamentulu în Bradu în comitatulu Zarandului, care va primi și străpurtă corespondință și pachete, ceste din urma pâna la 10 ponti greutate, spre Aradu, Dev'a și Alb'a Iuli'a.

Comanele ținătoare de cerculu acestei expedițiuni suntu : Bradu, Valea Bradului, Bucuresti, Tieratielu, Curechiu, Criscioru, Luncoiulu de josu, Luncoiulu de susu, Mestacanu, Potele, Rovini, Rud'a, Siesuri și Scrof'a.

— Interesantă pentru economiide oi. Lui „Pester Loyd“ i se tramite din Ciusiu o epistolă, a cărei cuprinsu apoi lu recomanda acésta fôia negociatorilor de lâna. Eata întielesulu acestei epistole :

Se atrage atentiunea negociatorilor de lâna și a proprietarilor de manufacturarii asupr'a impregiurării, ca de unu tempu încóce și adică, de candu s'a inventatu unu modu mai corespondentiu de a produce stoffe de lâna lungă, acésta din urma se și caută fôrte tare. În Transilvani'a economia de oi e din tempurile cele mai vechi acasă și mai fia-care plugariu ține oi, asiá încâtu și la satulu celu mai micu se afla câte o turmă de 2—300 de oi cu lapte. Acestea déca sa și ținu maimultu pentru casu și pentru miei, totusi ele dau și lâna, carea e cunoscută destulu de bine în comerčiu. Lâna acésta din cauzele de mai susu încă e binisioru cautata de mai multi ani, dară pentru calitatéa ei cea dură nu se pôte întrebuintă totudeaun'a cu succesu.

Acestea și observarea ca racea (soiulu) oiloru transilvane are óresi care afinitate cu cea engleză au sternitu ideea, ca dóra prin împreunarea oiloru transilvane cu berbeci englezesci, racea tranna s'aru

puté nobilă. S'a și făcutu încercare, luandu spre acestu scopu berbeci din felurile cele mai bune englezesci și adică din felulu numitu Lincoln, carele are lâna fôrte lungă și subțire și prelânga aceea o sclipela, care aduce cu cea de metasa și prin care lâna capeta unu pretiu cu multu mai bunu. Resultatulu încercării au corespunsu pe deplinu asceptării, pentru ca miei din împreunarea acésta suntu mai mari și mai lânosi ; iară lâna nu numai ca au perdutu din caracterulu ei celu perosu, ci în cele mai multe casuri au creditu și finetia și sclipel'a lânei oiloru englezesci numite Lincoln.

Epistol'a dîce apoi mai departe, ca déca s'aru poté deschide unu târgu mai favoritoriu lânei ardelene, de siguru nobilarea razei încă aru prosperă, căci continua aceea mai departe „déca și țieranulu român (der walachische Bauer), care se ocupa mai numai cu economi'a de oi, nu aru fi numai decâtu inclinat de a dá bani pentru nobilarea turmeloru sele, totusi aru sci aflá elu mijlóce și căli, pentru de a se împartăsi de beneficiile acestei nobilări.

Pentru că sa se póta și mai bine constatá resultatulu împreunării celor două raze, recomanda negociatorilor de lâna și manufacturarilor apretierea acestui lucr, cu deosebire îi invita la espunetiunea de lânurile ce se va ținé în 1 Maiu 1866 în Clusiu, unde vedindu probe voru poté sa-si dea parerea și déca aru fi de lipsa încă și vre-unu sfatu, cum au de a procede economii la nobilarea oiloru cu unu succesu întru tóte corespondentioriu.

— Fómete. „Trompet'a Carpatiloru“ spune ca în mai multe districte din Moldov'a domnesce fómete.

— Scandalu în biserică. Din Milano se scrie, ca Episcopulu dela Mondovi, cunoscutu din predicile sele fanatiche rostite în domulu de acolo, au causatu în catedral'a sea unu scandalu de totu mare. Predicandu în contr'a institutului casatoriilor civile s'a rapitu asiá de tare încâtu au numitu casatori'a acésta concubinatu și copii din casatoriile aceste bastardi. Auditorii și cu deosebire generatiunea mai teneră s'a multiamitu d'antâiu cu sissaituri și fluerate, mai târziu inse au începutu a injurá și a amenință asiá de seriosu, încâtu evlaviosulu parinte în cea mai mare grabă si-a cauatu scaparea în sacristia, unde spre mai mare siguranță sea au trebuitu sa se incuia.

4—2 Postu de Professoru devenitu vacantu.

Amesuratu în emisiu alu Guvernului regiu transilvanu ddto 22 Decembre 1865 Nr. $\frac{33,001}{1.512}$ se escrie prin acésta concursu pentru catedr'a de matematică și fizică devenita vacanta, dela Gimnasiulu c. r. de statu din Sabiu (limb'a instructiunei cea nemtiésca) cu carea e împreunatu unu salariu anualu de 945 f. v. a. prelânga dreptulu de avansamentu la unu gradu mai înaltu de salariu și prelânga pretensiunea de unu adusu diecenalu de 105 f. v. a. după fiacare diece ani de servitiu severșiti spre deplina multiamire.

Competitorii au de a-si îndrumá petitiunea loru îndreptata câtra în. Guvernu regiu instruita cu atestatu de botezu, testimoniile de studii și cu testimoniulu prescriu despre castigat'a facultate de propunere, cu atestatu despre aplicatiunea sea de pâna aci și despre cunoscinti'a limbiloru țierei (ungurésca și romanesca) — în restempu de 6 septémâni, prin Antisti'a loru la Directiunea Gimnasiului c. r. de Statu din Sabiu.

Sabiu 10 Ianuarie 1866.

Nr. 1—2 Escriere de Concursu

Pentru unu postu de economu séu deregatoriu la Dominiulu Archi-episcopescu din Blasiu. —

Emolumintele împreunate la acestu postu suntu : a) bani gat'a 200 fl. v. a. b) Grâu 100 metrete. c) Secara 50 metr. d) Cucuruzu 100 metr. e) Ovesu 50 metr. f) Sare 100 ponti g) Vinu 50 ferii netrasu séu trasu de pe drojdii 40 ferii. h) 2 rimatori slabi și pentru ingrasierea loru 20 metrete Cucuruzu. i) Lemne de focu 6 orgii. k) Jurestentiune pentru 2 Cai și 2 Vaci pre lânga cuartiru liberu în Cergâulu-mare unde se afla curia dominale. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite concursurile sele pâna în 15/3 Februarie 1866 în curtea metropolitana din Blasiu.

Eara lânga concursu au sa mai alature concurentii a) atestatu séu carte de botezu și b) atestatu despre portarea morale și politica și c) atestatu ca au mai servitu cá economi séu dregatori, séu ca se pricepu în ducerea economiei. —

Blasiu 1-a Ianuarie 1866 st. n.

Provisoratulu metropolitanu.

De Limbriku Kordelatu. (Verne pollicato) Vindcă fără durere și pericolu în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslușiri se dau prin scrisori francate. — Medicamentele ku modulú întrebuintării se trimite ku postă.